

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu 18.9.2008
KOM(2008) 566 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Mnohojazyčnost: přínos pro Evropu i společný závazek

{SEK(2008) 2443}
{SEK(2008) 2444}
{SEK(2008) 2445}

OBSAH

1.	Úvod.....	3
2.	Úkoly pro větší a rozmanitější EU	4
3.	Cíle	5
4.	Mnohojazyčnost jako základ dialogu mezi kulturami a sociální soudržnosti.....	6
4.1.	Uznání významu všech jazyků.....	6
4.2.	Překonávání jazykových překážek v místním prostředí.....	6
5.	Mnohojazyčností k prosperitě	7
5.1.	Jazyky a konkurenceschopnost	8
5.2.	Jazyky a zaměstnatelnost	8
6.	Celoživotní učení	9
6.1.	Více příležitostí učit se více jazykům	9
6.2.	Efektivní výuka jazyků	10
7.	Média, nové technologie a překlad	11
8.	Vnější rozměr mnohojazyčnosti.....	13
9.	Provádění.....	13
10.	Závěr	14

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Mnohojazyčnost: přínos pro Evropu i společný závazek

Jazyková rozmanitost představuje pro Evropu nelehký úkol – úkol, který ale z našeho pohledu stojí za to řešit (Amin Maalouf, předseda skupiny intelektuálů pro dialog mezi kulturami)

1. ÚVOD

To, že v Evropě vedle sebe harmonicky existuje množství jazyků, je významným symbolem úsilí Evropské Unie o jednotu v rozmanitosti, která představuje jeden ze základních kamenů evropského projektu. Jazyky utvářejí osobní identitu, ale rovněž tvoří součást sdíleného dědictví. Mohou nám pomoci najít cestu k jiným lidem, zemím a kulturám a přispívají ke vzájemnému porozumění. Výrazné politické kroky v oblasti mnohojazyčnosti mohou posílit životní příležitosti občanů: zvýšit jejich zaměstnatelnost, usnadnit přístup ke službám a uplatňování práv a přispět k solidaritě prostřednictvím posíleného dialogu mezi kulturami a sociální soudržnosti. V tomto duchu se může jazyková rozmanitost stát cenným přínosem, zejména v dnešním globalizovaném světě.

Obnovená sociální agenda, kterou Komise přijala dne 2. července 2008, stanovila nový přístup k řízení změn v našem globalizujícím se světě, v němž se zaměřila na klíčové zásady: příležitosti, přístup a solidaritu. To v mnohojazyčné Evropské unii znamená, že: i) každý by měl mít možnost v patřičné míře komunikovat, aby maximálně naplnil svůj potenciál a využil příležitosti, které moderní inovativní EU nabízí; ii) každý by měl mít přístup k patřičnému jazykovému vzdělání nebo k dalším prostředkům usnadňujícím komunikaci, aby v oblasti života, práce a komunikace v EU neexistovaly žádné nepřiměřené jazykové překážky; iii) v duchu solidarity by i těm, kteří nemusejí být schopni naučit se jiným jazykům, měly být poskytnuty dostatečné technické komunikační prostředky, které jim umožní k mnohojazyčnému prostředí přístup.

Komise ve svém sdělení z roku 2005 *Nová rámcová strategie pro mnohojazyčnost*¹ znovu potvrdila význam jazykové rozmanitosti a poukázala na potřebu rozsáhlejších strategických kroků na podporu mnohojazyčnosti² dle doporučení nezávislé skupiny na vysoké úrovni pro mnohojazyčnost³. Tuto analýzu potvrdila i rozsáhlá konzultace⁴ v letech 2007–2008, jež zahrnovala online konzultaci, v rámci níž se podařilo získat přes 2 400 odpovědí, a dvě poradní skupiny podávající zprávu o přínosu mnohojazyčnosti pro dialog mezi kulturami a o úloze, kterou jazyky hrají v oblasti podnikání⁵.

---

¹ KOM(2005) 596.

² Viz pracovní dokument útvarů Komise, který je připojen k tomuto sdělení: *Inventory of Community actions in the field of multilingualism*

³ Viz: http://ec.europa.eu/education/languages/archive/languages_en.html.

⁴ http://ec.europa.eu/education/policies/lang/news/index_en.html.

⁵ http://ec.europa.eu/education/languages/archive/languages_en.html.

Komise rovněž vyslechla názor dalších orgánů EU. Evropský Parlament vydal několik velice zajímavých zpráv⁶ a Evropský hospodářský a sociální výbor i Výbor regionů byly požádány o stanovisko⁷. Dne 15. února 2008 se konala první ministerská konference Rady na téma mnohojazyčnosti s cílem připravit půdu pro rozsáhlejší strategické kroky.

Členské státy mají klíčovou úlohu v procesu rozhodování v oblasti jazykové politiky, zahrnující i regionální a menšinové jazyky, pro něž poskytuje ucelený rámec *Evropská charta regionálních a menšinových jazyků* Rady Evropy. Na základě jazykových otázek přijímá rozhodnutí i mnoho dalších organizací: poskytovatelé vzdělávání, regionální a místní orgány, sociální partneři, média a služby. Komise v souladu se zásadou subsidiarity spolupracuje s členskými státy a zúčastněnými subjekty s cílem zajistit společné cíle a podpoří je v jejich úsilí, zejména tak, že usnadní výměnu osvědčených postupů.

Od roku 2002 Komise spolupracuje s členskými státy v zájmu dosažení barcelonského cíle umožnit občanům mluvit kromě mateřštiny ještě dvěma dalšími jazyky, a to zejména prostřednictvím vytvoření ukazatele jazykové kompetence⁸, vymezením strategických opatření a doporučení a zahrnutím znalostí cizích jazyků mezi klíčové schopnosti pro celoživotní učení⁹.

Toto sdělení si v návaznosti na výsledky dosažené v dřívějších letech klade za cíl dosáhnout kvalitativní změny a představuje proto strategii, která je široce sdílená a komplexní, překračuje rámec vzdělávání a zaměřuje se na širší kontext stanovený programem EU pro sociální soudržnost a prosperitu, dva ústřední cíle lisabonské strategie.

2. ÚKOLY PRO VĚTŠÍ A ROZMANITĚJŠÍ EU

Evropská společnost v současnosti čelí rychlým změnám, které přináší globalizace, technologický pokrok a stárnutí obyvatelstva. Důležitým znakem těchto změn je i větší mobilita Evropanů – 10 milionů Evropanů v současnosti pracuje v jiném členském státě. Lidé se stále častěji setkávají se svými protějšky z jiných zemí a ve větším počtu žijí a pracují mimo svoji domovskou zemi. Tento proces dále zesílil nedávnými rozšířeními EU. EU má v současnosti 500 milionů občanů, 27 členských států, 3 abecedy a 23 úředních jazyků, přičemž některé z nich jsou rozšířené po celém světě. Součástí dědictví EU tvoří ještě přibližně 60 dalších jazyků, jimiž se hovoří ve specifických regionech nebo v rámci specifických skupin. Velkou škálu jazyků s sebou navíc přinášejí přistěhovalci: odhaduje se, že v rámci EU žije v současnosti přinejmenším 175 národností¹⁰. V důsledku těchto a jiných faktorů získává život Evropanů více mezinárodní a mnohojazyčný charakter.

---

⁶ *Zpráva Evropského parlamentu s doporučeními Komise týkajícími se evropských regionů a méně používaných jazyků - jazyky menšin v EU - v kontextu rozšíření a kulturní rozmanitosti (A5-0271/2003); Usnesení Evropského parlamentu o integraci přistěhovalců v Evropě prostřednictvím školní docházky a mnohojazyčné výuky (2004/2267(INI); Usnesení Evropského parlamentu o nové rámcové strategii pro mnohojazyčnost (2006/2083(INI).*

⁷ http://coropinions.cor.europa.eu/COROpinionDocument.aspx?identifier=cdr\educ-iv\dossiers\educ-iv-022\cdr6-2008_fin_ac.doc&language=EN and http://www.eesc.europa.eu/documents/opinions/avis_en.asp?type=en

⁸ KOM(2005) 356; KOM(2007) 184. 2006/962/ES.

⁹ KOM(2003) 449, „*Podpora jazykového vzdělávání a jazykové rozmanitosti: akční plán 2004–2006*; KOM(2005) 596, *Nová rámcová strategie pro mnohojazyčnost*. Viz také *Zpráva o provádění akčního plánu*, KOM(2007)554.

¹⁰ Eurostat, *Evropa v číslech: ročenka Eurostatu 2006–2007*, Lucemburk 2007.

Tato zvýšená jazyková rozmanitost je sice přínosem a zdrojem bohatství, avšak bez odpovídajících politik představuje i úkol, který je třeba řešit. V jejím důsledku může docházet k rozšiřování komunikační propasti mezi lidmi z různých kultur a prohlubování sociálních rozdílů, kdy se občanům, kteří ovládají více jazyků, nabízí přístup k lepšímu životu a pracovním příležitostem, zatímco občané ovládající pouze jeden jazyk jsou vyloučeni. To může občanům a podnikům v EU bránit v plném využití příležitostí, které nabízí jednotný trh, a oslabovat jejich konkurenceschopnost v zahraničí. Může jít rovněž o překážku přeshraniční administrativní spolupráce mezi členskými státy v EU a efektivního fungování místních služeb, např. nemocnic, soudů, úřadů práce atd.

Současným úkolem je minimalizovat překážky, na které občané a podniky EU narážejí, a dát těmto občanům a podnikům prostředky k tomu, aby mohli plně využít příležitostí, které jim mnohojazyčnost nabízí. Rovněž jde o to ukázat, že jazyky mohou znamenat přínos pro evropskou společnost jako celek.

3. CÍLE

Toto sdělení se zaměřuje na lidi: jejich schopnost používat více jazyků, jejich přístup ke kultuře a k aktivnímu občanskému životu, možnost využít lepší komunikace, zapojení a širších pracovních příležitostí a příležitostí k podnikání. Hlavním cílem je proto **zvýšit povědomí o významu jazykové rozmanitosti EU a o příležitostech, které skýtá, a podporovat odstraňování překážek v dialogu mezi kulturami.**

Klíčovým nástrojem je v tomto ohledu barcelonský cíl – **komunikace v mateřském jazyce plus ve dvou dalších.** Dosažení tohoto cíle u všech občanů vyžaduje více úsilí.

Je zapotřebí přijmout konkrétní opatření u velké části evropské společnosti, která ještě nevyužívá výhod mnohojazyčnosti, např. u těch, kteří hovoří pouze jedním jazykem nebo se s obtížemi učí prvnímu cizímu jazyku, u občanů, kteří předčasně ukončili školní docházku, seniorů a dalších dospělých, kteří již neprocházejí procesem vzdělávání. Situace volá po nových řešeních, aby bylo možné reagovat na potřeby těchto specifických skupin prostřednictvím zábavně-vzdělávacích projektů, médií a technologií, ale také prostřednictvím vhodných překladatelských a tlumočnických služeb. V zájmu zlepšení odborného vzdělávání a přípravy dospělých a mladých by měla být výuka jazyků přizpůsobena osobním potřebám a stylům učení jednotlivých osob.

Je zapotřebí soustředěného úsilí, aby se v rámci stávajících zdrojů mnohojazyčnost prosadila jako významná součást celé řady oblastí politik EU, včetně celoživotního učení, pracovních příležitostí, sociálního začleňování, konkurenceschopnosti, kultury, mládeže a občanské společnosti, výzkumu a médií. Následující kapitoly vymezují klíčové aspekty tohoto **globálního přístupu** zaměřeného na rozšíření dosahu mnohojazyčnosti na oblast sociální soudržnosti a prosperity, tj. v zájmu podpory úspěšných společností, včetně malých a středních podniků, konkurenceschopného podnikání a obchodu, pracovních příležitostí a integrace, blahobytu a volného času v každodenním životě každého občana a jeho okolí.

4. MNOHOJAZYČNOST JAKO ZÁKLAD DIALOGU MEZI KULTURAMI A SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOSTI

Každý z mnoha národních, regionálních, menšinových a migrantských jazyků, jimiž se v Evropě hovoří, dává našemu společnému kulturnímu zázemí nový rozměr. V EU existují

oblasti, v nichž občané dokáží úspěšně spojit znalost regionálního či menšinového jazyka se znalostí jazyka národního a zároveň dobře zvládají i cizí jazyky. Lidé ovládající více jazyků jsou cenným přínosem, neboť působí jako tmel různých kultur.

4.1. Uznání významu všech jazyků

Zvládnutí národního jazyka (národních jazyků) je v současné situaci zvýšené mobility a migrace zásadním předpokladem úspěšné integrace a aktivního zapojení se do společnosti. Nerodilí mluvčí by proto měli do své kombinace mateřštiny plus dvou dalších jazyků zahrnout jazyk hostitelské země.

V naší společnosti existují i nevyužité jazykové zdroje: měl by se vyzdvihnout význam různých mateřských a dalších jazyků, jimiž se hovoří v domácích, lokálních a sousedských prostředích. Kupříkladu děti s různými mateřskými jazyky – ať už z EU nebo z některé třetí země – představují pro školy zvláštní úkol, neboť jazykem výuky je v jejich případě druhý jazyk¹¹, mohou však zároveň své spolužáky motivovat k tomu, aby se učili jiný jazyk a byli otevřenější vůči jiným kulturám.

S cílem umožnit užší kontakty mezi komunitami vytvořila poradní skupina Komise pro mnohojazyčnost a mezikulturní dialog¹² koncepci „osobního adoptivního jazyka“, která si zasluhuje další rozpracování¹³.

4.2. Překonání jazykových překážek v místním prostředí

Základním znakem občanství je, že lidé žijící v místní komunitě mohou využívat dostupných služeb a přispívat k životu svého okolí. Do místních komunit ale často přicházejí lidé s omezenou znalostí národního jazyka: turisté, zahraniční pracovníci nebo studenti a přistěhovalci. V zájmu usnadnění jejich přístupu k službám a zajištění jejich hladkého začlenění některé komunity zpřístupňují základní nezbytné informace v různých jazycích a spoléhají na to, že osoby ovládající více jazyků budou působit jako kulturní zprostředkovatelé a tlumočníci. Zejména evropské metropolitní oblasti a turistická letoviska získaly v tomto ohledu značnou zkušenost, neboť musejí vycházet vstříc potřebám cizinců, kteří neovládají místní jazyk. Komise tomu přisuzuje značný význam a bude podporovat šíření osvědčených postupů v této oblasti¹⁴.

V zájmu usnadnění přeshraničního poskytování a využívání služeb budou jednotná kontaktní místa, jež mají být do konce roku 2009 zřízena na vnitrostátní úrovni v souladu se směrnicí o službách¹⁵ podporována v tom, aby poskytovatelům služeb z různých členských států, jakož i uživatelům služeb poskytovala nezbytné informace v různých jazycích.

---

¹¹ KOM(2008) 423 v konečném znění (zelená kniha). Migrace a mobilita: úkoly a příležitosti vzdělávacích systémů EU.

¹² Při příležitosti roku 2008 jakožto Evropského roku mezikulturního dialogu zřídila Komise Skupinu intelektuálů pro mezikulturní dialog vedenou Aminem Maaloufem, jejíž úkolem bylo určit přínost mnohojazyčnosti; její zpráva viz: http://ec.europa.eu/education/languages/archive/languages_en.html

¹³ „Jazyk intenzivně učený, ovládaný slovem a písmem (...) Učení se tomuto jazyku by bylo těsně propojeno s poznáváním země nebo zemí, v nichž se tento jazyk používá, s literaturou, kulturou, společností a dějinami, které se s tímto jazykem a jeho uživateli pojí.

¹⁴ Předběžné stanovisko Výboru regionů http://coropinions.cor.europa.eu/CORopinionDocument.aspx?identifier=cdr\educ-iv\dossiers\educ-iv-022\cdr6-2008_fin_ac.doc&language=EN

¹⁵ Směrnice 123/2006/ES o službách na vnitřním trhu, Úř. věst. L 376/36 ze dne 27.12.2006.

Oblast zvláštního zájmu představují právní překlady a tlumočení¹⁶. Vzhledem k narůstající profesní i osobní mobilitě občanů EU mezi členskými státy je narůstající poptávka po takové podpoře nasnadě, neboť vzrůstá počet případů týkající se osob s omezenými schopnostmi domluvit se jazykem soudu.

Komise strategicky využije příslušných programů a iniciativ EU¹⁷, aby mnohojazyčnost více přiblížila občanům. Bude:

- *pořádat kampaně na zvýšení povědomí o výhodách jazykové rozmanitosti a jazykového učení pro mezikulturní dialog;*
- *monitorovat jazykové schopnosti občanů prostřednictvím jazykových ukazatelů a průzkumů Eurobarometru;*
- *společně s členskými státy podporovat výměnu osvědčených postupů, školit právní překladatele a tlumočníky a vytvářet mezi nimi sítě kontaktů a rozvíjet specifické překladatelské nástroje pro přístup k dokumentům za účelem zlepšení přístupu ke spravedlnosti*

Členské státy se vyzývají k tomu, aby:

- *vyvinuly úsilí s cílem zajistit v souladu se směrnicí o službách jednotná kontaktní místa fungující v několika jazycích v zájmu usnadnění přeshraničního poskytování služeb;*
- *usnadnily nerodilým mluvčím přístup ke specializovaným kurzům jazyka (jazyků) hostitelské země.*

5. MNOHOJAZYČNOSTÍ K PROSPERITĚ

Jazyky mohou pro podniky EU znamenat konkurenční výhodu. Mnohojazyčné společnosti dokazují, jak lze jazykovou rozmanitost a investice do jazyků a mezikulturních schopností proměnit ve skutečný základ prosperity a užitku pro všechny. Některými evropskými jazyky se hovoří na celém světě a mohou být cenným nástrojem komunikace v oblasti podnikání.

Podnikatelské fórum o mnohojazyčnosti¹⁸ doporučilo posílit konkurenceschopnost a zlepšit zaměstnatelnost prostřednictvím lepšího řízení jazykové rozmanitosti. Fórum poukázalo na to, že pro společnosti EU jsou čím dál důležitější vznikající trhy typu Brazílie, Ruska, Indie a Číny a je zapotřebí adekvátních jazykových schopností, aby bylo možné dosáhnout na těchto trzích konkurenceschopnosti. Úkolem je proto zohlednit mnohojazyčnost v rámci všech strategií zaměřených na rozvoj lidského kapitálu¹⁹.

¹⁶ KOM(2008) 329 v konečném znění, Směrem k evropské strategii pro elektronické soudnictví (e-justice).

¹⁷ Připojený pracovní dokument útvarů Komise: *Inventory of Community actions in the field of multilingualism* nabízí přehled stávajících opatření a programů na podporu mnohojazyčnosti.

¹⁸ *Jazyky pro podnikání -lepší výsledky díky jazykům (Companies work better with languages)*, červenec 2008 http://ec.europa.eu/education/languages/news/news1669_en.htm

¹⁹ Viz KOM(2008) 394 v konečném znění, „Think Small First“. Akt o drobném podnikání pro Evropu.

5.1. Jazyky a konkurenceschopnost

Z odhadů studie Komise o dopadu nedostatečných jazykových znalostí v podnicích²⁰ na hospodářství EU vyplývá, že 11 % vyvážejících malých a středních podniků může pozbýt obchodních příležitostí kvůli jazykovým překážkám. Ačkoli je hlavním jazykem světového obchodu angličtina, právě ostatní jazyky poskytnou společností EU konkurenční výhodu a umožní jim dobýt nové trhy. Lepší jazykové znalosti jsou přínosem ve všech oblastech činnosti, nikoli pouze v oblasti prodeje a uvádění na trh. Všechny společnosti jednají s různými kategoriemi poskytovatelů služeb a dodavatelů. V mnoha případech však podniky – zejména ty malé a střední – postrádají potřebné znalosti a prostředky k tomu, aby do svých obchodních plánů začlenily jazyky.

Podniky s multikulturní skladbou zaměstnanců nejenže musí zajistit přiměřenou výuku jazyka své společnosti, ale musí jít dále, hledat kreativní způsoby využití jazykových zdrojů, které existují v rámci jejich multikulturního personálu, ač bývají často skryty.

Jak uvedlo podnikatelské fórum, společnosti a obchodní sdružení mohou rozvinout patřičné strategie na podporu zlepšení jazykových schopností u různých funkcí. Takové strategie „jazykového managementu“ by rovněž měly pozitivní dopad na odvětví jazykových služeb poskytující překladatelské a tlumočnické služby a mnohajazyčné technologie. Bylo by rovněž v jejich zájmu investovat do výuky jazyků a společně s celostátními, regionálními a lokálními orgány rozvinout partnerství veřejného a soukromého sektoru na podporu podnikatelského prostředí, zejména malých a středních podniků, financovat jazykové kurzy a vytvořit další metody pro zlepšení jazykových strategií.

5.2. Jazyky a zaměstnatelnost

Jazykové a mezikulturní dovednosti zvyšují šance na získání lepšího zaměstnání. Zejména nyní, poskytuje znalost každého dalšího cizího jazyka konkurenční výhodu: společnosti stále častěji hledají osoby se znalostí více jazyků, aby mohly podnikat v rámci EU i za jejími hranicemi. Ti, kteří ovládají více jazyků, si mohou vybírat ze širší škály nabídek zaměstnání, včetně pracovních příležitostí v zahraničí: jazyková nevybavenost se uvádí jako hlavní překážka práce v zahraničí²¹. Existují empirické důkazy toho, že znalost více jazyků podporuje kreativitu a inovace: mnohojazyční lidé si uvědomují, že problémy lze řešit různými způsoby na základě různých jazykových a kulturních zázemí, a dokáží tuto schopnost využít k hledání nových řešení.

Programy mobility, jako např. ty podporované v rámci programů celoživotního učení a mládež v akci, by měly být široce zpřístupněny občanům EU²². Studium nebo práce v zahraničí patří k neúčinnějším způsobům, jak se naučit jiné jazyky a přijít do styku s jinými kulturami. Studenti programu Erasmus uvádějí zlepšení jazykových znalostí jako největší přínos svého pobytu v zahraničí. V rámci osnov vzdělávání a odborné přípravy by se mělo maximálně využít výměn, partnerských programů a elektronických partnerství (e-twinning) se školami v jiných zemích.

---

²⁰ CILT, *Zpráva o dopadu nedostatečných jazykových znalostí v podnicích na evropské hospodářství, 2007*, http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

²¹ KOM(2007) 773 v konečném znění, *Mobilita, nástroj pro zajištění většího počtu a vyšší kvality pracovních míst: Evropský akční plán pro pracovní mobilitu (2007–2010)*.

²² *Making learning mobility an opportunity for all*, July 2008 http://ec.europa.eu/education/doc/2008/mobilityreport_en.pdf

Komise:

- *podpoří mobilitu mezi studenty, uční, pracovníky a mladými podnikateli;*
- *rozšíří výsledky probíhajícího výzkumu zaměřujícího se na vztah jazykových znalostí, kreativity a inovací;*
- *vytvoří trvalou platformu pro výměnu osvědčených postupů mezi společnostmi, kde bude sbírat informace z podnikatelského prostředí, od sociálních partnerů, profesních organizací, obchodních komor, organizací na podporu obchodu, škol a vzdělávacích institucí.*

Členské státy se vyzývají, aby:

- *zhodnotily a dále rozvíjely jazykové znalosti nabyté mimo rámec formálního vzdělávacího systému;*
- *podporovaly organizace na podporu obchodu v rozvíjení specifických programů, zejména pro malé a střední podniky, které zahrnou vzdělávání v oblasti jazyků;*
- *doplňily programy mobility EU doplní specifickou podporou na vnitrostátní a lokální úrovni.*

6. CELOŽIVOTNÍ UČENÍ

Dosud z pokroku při dosahování cíle „mateřština plus dva další jazyky“ těžili především studenti v oblasti všeobecného vzdělávání, zatímco pokud jde o oblast odborné přípravy, je případná existující nabídka jazykové výuky velmi omezená. Vzhledem k nižším počtům mladých, kteří se vzdělávají, a k cíli zahrnout všechny občany, je zapotřebí věnovat zvýšenou pozornost celoživotnímu rozvíjení a doplňování znalostí dospělých. Současně by se mělo nabídnout široké spektrum jazyků, aby se jedinci měli možnost učit těm jazykům, které je zajímají.

6.1. Více příležitostí učit se více jazykům

Dvě předchozí sdělení Komise²³ stanovila strategické cíle a priority pro efektivní výuku širokého spektra jazyků, jež by začínala již od útlého věku. Tyto cíle a priority zůstávají nadále platné a mělo by se usilovat o jejich dosažení. Ačkoli většina členských států v letech 1999 až 2005 posílila nabídku jazykové výuky v rámci základního a středního vzdělávání, týkaly se tyto kroky především angličtiny²⁴. Bezmála v polovině členských států nemají studenti příležitost studovat během povinné školní docházky dva jazyky²⁵ a ještě horší situace

²³ KOM(2003) 449, *Podpora jazykového vzdělávání a jazykové rozmanitosti: akční plán 2004–2006*; KOM(2005) 596, *Nová rámcová strategie pro mnohojazyčnost*. Viz rovněž *Zpráva o provádění akčního plánu*, KOM(2007)554.

²⁴ M. Strubell et al., *The diversity of language teaching in the European Union*, 2007 (Zpráva pro Evropskou komisi, DG EAC) http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html

²⁵ Eurydice, *Key Data on Teaching Languages at School in Europe*, 2005, <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/showPresentation?pubid=049EN>.

pretrváva v oblasti odborného vzdelávání a přípravy²⁶. Jazyky jsou často vnímány jako obtížný předmět a důležitý faktor neúspěchu ve škole. Je zapotřebí vyvinout úsilí k motivaci studentů a přizpůsobit metody výuky jejich potřebám. Měl by být dále prozkoumán význam pasivní znalosti jazyka a podpořeny vhodné metody výuky, jež by umožnily porozumění a základní komunikaci v různých jazycích. Studenti v oblasti odborného vzdelávání a přípravy by měli mít nabídku prakticky orientované jazykové výuky přizpůsobené jejich povolání a relevantní pro jejich budoucí zaměstnání. Univerzity by měly studenty vybavit solidními jazykovými znalostmi bez ohledu na oblast jejich specializace, aby jim umožnily věnovat se profesi v zahraničí.

V případě dospělých osob bývá častější jednojazyčnost, zejména mají-li relativně nízkou kvalifikaci a zastávají-li ve své profesi relativně nízké funkce. Hlavními mnohdy uváděnými důvody, proč se neučí jazykům, je nedostatek času a motivace a potřeba pružnější nabídky jazykové výuky. Specifickým úkolem je proto posílení nabídky jazykové výuky pro dospělé²⁷. Výuka jazyků mimo rámec formálního vzdělávání by měla ve zvýšené míře využívat médií, nových technologií a kulturních a oddechových aktivit.

Je stále zapotřebí usilovat o zvýšení počtu vyučovaných jazyků, zejména pokud jde o výběr druhého cizího jazyka, a to s ohledem na místní podmínky (hraniční regiony, přítomnost komunit hovořících různými jazyky atd.). Organizační úkoly spočívající v rozšiřování nabídky jazyků lze řešit s využitím nových technologií (dálková výuka prostřednictvím internetu, videokonference ve třídách a virtuální výměny) a vytváření sítí kontaktů mezi školami a poskytovateli vzdělání, partnerství s místními zúčastněnými stranami a partnerství se zahraničními institucemi.

6.2. Efektivní výuka jazyků

Komise nedávno přijala sdělení o evropské spolupráci v oblasti školství²⁸ a vítá skutečnost, že Rada ve svých závěrech o mezikulturních kompetencích²⁹ a mnohojazyčnosti³⁰ uznala klíčovou roli učitelů při rozvíjení jazykových a mezikulturních dovedností. Jako zásadní se konkrétně pro učitele ukázala možnost pobytu v zahraničí, kde se mohou zdokonalit v jazycích, které učí, a zlepšit své mezikulturní dovednosti³¹. Mobilita učitelů je v současnosti velmi nízká, a to kvůli: obtížnému získávání učitelského postu v zahraničí, absenci kariérních motivací či postihů a v neposlední řadě nepružným mechanismům bilaterálních a multilaterálních výměn. Soubor těchto faktorů odrazuje většinu učitelů od podání přihlášky³².

---

²⁶ Cedefop Thematic Overviews,

http://www.trainingvillage.gr/etv/Information_resources/NationalVet/Thematic/.

²⁷ Inovativní projekty v této oblasti jsou financovány v rámci programu celoživotního učení a Evropského sociálního fondu.

²⁸ KOM(2008) 425, Zlepšování schopností pro 21. století: agenda pro evropskou spolupráci v oblasti školství

²⁹ http://www.eu2008.si/en/News_and_Documents/Council_Conclusions/May/0521_EYC1.pdf.

³⁰ http://www.eu2008.si/en/News_and_Documents/Council_Conclusions/May/0521_EYC-MULTILIN.pdf.

³¹ P. Franklin et al., *Languages and Cultures in Europe (LACE)* http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

³² Williams, Strubell et al., *Detecting and Removing Obstacles to the Mobility of Foreign Language Teachers*, 2006, http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

V posledních pěti letech bylo trendem zavádět výuku jazyků v rámci základního vzdělávání, zatímco zejména v rámci sekundárního vzdělávání se rozvíjí integrace obsahového a jazykového vzdělávání. V mnoha zařízeních jsou jazyky vyučovány lidmi, kteří nejsou v této oblasti odborníky, ne vždy ovládají jazyk, který vyučují, a pokud jde o metody výuky jazyků, chybí jim patřičné školení.

Aktuálněji se dostává pozornosti dalším dvěma aspektům jazykové výuky. Učitelé národních jazyků se stále častěji setkávají s třídami studentů s různými mateřskými jazyky a uvítali by proto školení týkající se metod výuky vlastního jazyka jako jazyka druhého nebo cizího. V případě méně používaných jazyků, kde je hlášen nedostatek učitelů, školy často využívají neškolený personál. Jsou zapotřebí opatření na podporu těchto osob a rozvoj jejich učitelských dovedností.

Komise:

- *využije programů EU na podporu výuky většího počtu jazyků v rámci celoživotního učení, mobility učitelů a studentů, odborné přípravy učitelů jazyků, partnerství škol a v rámci výzkumu a rozvoje inovativních metod přizpůsobených pro různé cílové skupiny;*
- *vypracuje soupis osvědčených postupů v oblasti učení se jazykům a jejich výuky, pokud jde o mnohojazyčnost, a poskytne jej členským státům.*

Členské státy se vyzývají, aby:

- *zajistily skutečné příležitosti pro všechny k tomu, aby se mohli naučit národní jazyk (jazyky) a dva další jazyky;*
- *nabídky studentům širší paletu jazyků, která umožní individuální výběr, a zohlednily v této nabídce místní potřeby;*
- *zlepšily odbornou přípravu všech učitelů a ostatních osob, které se podílejí na výuce jazyků;*
- *podporovaly mobilitu mezi učiteli jazyků s cílem zlepšit jejich jazykové a mezikulturní znalosti.*

7. MÉDIA, NOVÉ TECHNOLOGIE A PŘEKLADY

Důležitou položkou ve škále dovedností, které dnešní globalizující se Evropa vyžaduje, je používání jazyků a dalších komunikačních nástrojů. Každý musí mít příležitost v rozšířené EU účinně komunikovat. Netýká se to pouze těch, kteří již více jazyků ovládají, ale i těch, kteří ovládají pouze jeden jazyk nebo jejichž jazykové znalosti jsou slabší.

Média, nové technologie a překladatelské služby nabízející automatický i člověkem vypracovaný překlad mohou narůstající rozmanitost jazyků a kultur EU přiblížit občanům a nabídnout prostředky pro překonávání jazykových překážek. Mohou také sehrát důležitou úlohu při odstraňování těchto překážek a umožnit občanům, podnikům a vnitrostátním správám využívat příležitosti jednotného trhu a globalizujícího se hospodářství. Takové úsilí je podporováno zejména prostřednictvím rámcového programu pro výzkum a technologický rozvoj a programu Media. Média mají velký potenciál pro podporu mezikulturního dialogu

prostřednictvím komplexnějšího zobrazení naší společnosti, v němž nechají zaznít mnoho různých hlasů, a mohou tak být významným zdrojem neformálního jazykového vzdělávání prostřednictvím zábavně-vzdělávacích pořadů a titulkovaných filmů³³.

V kontextu globalizujícího se hospodářství online a stále narůstajícího objemu informací ve všech možných jazycích je důležité, aby občané měli prostřednictvím internetu a mobilních prostředků k těmto informacím a službám, které překračují hranice národů a jazyků, přístup a mohli je využívat. Informační a komunikační technologie musí být vybaveny jazykovou citlivostí a podporovat tvorbu obsahů v mnoha jazycích. Tento obecný cíl se podporuje i v rámci iniciativy i2010 – strategického rámce pro informační společnost, která si mimo jiné klade za cíl vytvořit jednotný evropský informační prostor tím, že zajistí hladký přístup ke službám na bázi informačních a komunikačních technologií a zlepší podmínky pro vytváření bohatého mnohojazyčného obsahu.

Dialog s občany je interaktivní proces. Evropské orgány v této oblasti zavedly využívání technologií, které umožňují tlumočení do několika jazyků společně s komunikací se vzdálenými místy a se širokou veřejností. Jako dostupné nástroje se nabízejí především videokonference, debaty online a přímý přenos konferencí a událostí prostřednictvím internetu. Měly by se podpořit investice do dalšího rozvoje a využívání takových technologií.

Nové technologie, jakož i automatický a člověkem vypracovaný překlad tvoří důležitou součást strategie mnohojazyčnosti. Mohou usnadnit výměnu informací mezi vnitrostátními orgány a zlepšit přeshraniční administrativní spolupráci. V současnosti se kupříkladu rozvíjí Systém pro výměnu informací o vnitřním trhu³⁴, jenž má členským státům umožnit výměnu informací ve všech úředních jazycích EU a podpořit tak jejich plnění povinností v oblasti správní spolupráce podle různých právních předpisů EU³⁵. Automatický překlad se rovněž využívá ke zvýšení transparentnosti v oblasti veřejných zakázek a postupů Evropského patentového úřadu.

Překlad je nakonec jednou z hlavních cest k jiným kulturám. Jak pravil Umberto Eco, „Jazykem Evropy je překlad“. Kulturní dědictví Evropy zahrnuje mistrovská díla původně napsaná v různých jazycích, ale přístupná nám všem díky dlouhé tradici uměleckého překladu, kterou je záhodno podporovat, aby se díla napsaná v jiných jazycích, zejména v těch méně používaných, zpřístupnila široké čtenářské obci. Komise prozkoumá způsoby optimální součinnosti mezi programy a iniciativami na podporu překladu³⁶, aby se usnadnil přístup k našemu společnému kulturnímu dědictví a podpořil rozvoj evropské veřejné sféry.

Komise:

- *podpoří titulkování a šíření evropských mediálních produkcí;*
- *podpoří projekty rozvíjející a rozšiřující jazykové a komunikační technologie;*
- *uspořádá konferenci o úloze překladu při prosazování otevřenosti, porozumění a dialogu*

³³ *Study on the needs and practice of the European audiovisual industry in respect of dubbing and subtitling*, http://ec.europa.eu/information_society/media/overview/evaluation/studies/index_en.htm.

³⁴ http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/index_en.html

³⁵ Například směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací, Úř. věst. L255, 30.9.2005, s. 22 nebo směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince o službách na vnitřním trhu, Úř. věst. L 376, 27.12.2006, s. 36–68.

³⁶ Jako např. program Kultura.

mezi kulturami;

- *společně s členskými státy rozšíří působnost Systému pro výměnu informací o vnitřním trhu na regulovanější povolání a podpoří požadavky na administrativní spolupráci podle směrnice o službách.*

Členské státy se vyzývají, aby:

- *pracovaly se zúčastněnými stranami na podpoře mnohojazyčnosti prostřednictvím médií – zejména podporou titulování filmů – a šíření kulturních děl po Evropě;*
- *podněcovaly a podporovaly další rozvoj a používání nových technologií na podporu mnohojazyčnosti.*

8. VNĚJŠÍ ROZMĚR MNOHOJAZYČNOSTI

V rámci vnějších vztahů EU je stále více oceňován přínos mnohojazyčnosti pro mezikulturní dialog³⁷. Jazyková rozmanitost není výsadou Evropské unie a naší zkušenost, pokud jde o respektování rozmanitosti a podporu jazykových znalostí, lze využít ve vztazích s jinými zeměmi. V tomto ohledu upozornil Evropský parlament na skutečnost, že některými jazyky EU, takzvanými evropskými světovými jazyky³⁸, se hovoří rovněž v mnoha státech, které nejsou členskými státy EU; tyto jazyky proto představují důležité spojení mezi lidmi a národy v různých oblastech světa.

V rámci tohoto vnějšího rozměru je ústředním cílem plně využít potenciál těch jazyků EU, kterými se hovoří ve třetích zemích, podpořit výuku jazyků EU v zahraničí a jazyků zemí mimo Evropskou unii v rámci Unie prostřednictvím výměny odborných znalostí, osvědčených postupů a zakládáním spojených skupin zúčastněných stran. V rámci společných prohlášení již byly v tomto směru ve spolupráci se zeměmi mimo EU podniknuty některé konkrétní kroky.

Komise bude:

- *rozvíjet partnerství a podporovat spolupráci v oblasti mnohojazyčnosti se zeměmi mimo EU, přičemž zohlední příležitosti, které skýtají evropské jazyky zastoupené na celém světě;*
- *prosazovat výuku a učení všech jazyků EU v zahraničí.*

Členské státy se vyzývají, aby:

- *dále propagovaly jazyky EU v zahraničí, zejména prostřednictvím vytváření sítí kontaktů*

³⁷ *Agreed Conclusions of the third Euro-Mediterranean Conference of Ministers of Culture* Athény, 29.–30. května 2008; Prohlášení předsednictví na konferenci *New Paradigms, New Models — Culture in the EU External Relations*, Ljubljana, 13.–14. května, http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika/kulturno_sodelovanje/nove_paradigme_novi_modeli_kultura_v_zunanjih_odnosih_eu/.

³⁸ Evropský parlament uznal „strategický význam evropského světového jazyka jakožto komunikačního prostředku a prostředku k zajištění solidarity, spolupráce a hospodářské investice“, a proto doporučil, aby byla tato koncepce jedním z hlavních politických směrů Evropské politiky mnohojazyčnosti – Usnesení Evropského parlamentu o nové rámcové strategii pro mnohojazyčnost (2006/2083(INI)).

9. PROVÁDĚNÍ

V rámci politiky mnohojazyčnosti se setkává celá řada zúčastněných stran, a to na místní, regionální a vnitrostátní úrovni i na úrovni EU. Komise bude usilovat o strukturovaný dialog týkající se pěti hlavních oblastí:

- 1) Bude spolupracovat s členskými státy prostřednictvím otevřené metody koordinace v rámci procesu vzdělávání a odborné přípravy 2010 a zaměří se na prosazování mnohojazyčnosti v novém strategickém rámci pro spolupráci po roce 2010. Za tímto účelem rozšíří oblast kompetencí pracovní skupiny pro jazyky s cílem zahrnout veškeré aspekty mnohojazyčnosti.
- 2) S pomocí médií, kulturních organizací a dalších zúčastněných stran občanské společnosti vytvoří platformu pro diskusi a výměnu postupů k prosazování mnohojazyčnosti na podporu mezikulturního dialogu.
- 3) Na základě zkušeností s podnikatelským fórem vytvoří trvalý rámec pro spolupráci s příslušnými zúčastněnými stranami.
- 4) Bude shromažďovat a šířit osvědčené postupy a systematicky podporovat součinnost mezi výše uvedenými fóry. Bude provádět pravidelnou revizi dosaženého pokroku, například tak, že každý druhý rok uspořádá jazykovou konferenci EU.
- 5) Bude prosazovat mnohojazyčnost v rámci příslušných politik EU a přijetí výše uvedených opatření.

10. ZÁVĚR

Komise vyzývá členské státy a další orgány EU ke schválení průřezového strategického rámce pro mnohojazyčnost, který předkládá toto sdělení, a k jeho provádění na příslušné úrovni.

Komise v roce 2012 provede v partnerství s členskými státy celkovou revizi.